

URVAL AV KULTURUTBUD

KOPPLAT TILL SVERIGES
NATIONELLA MINORITETER
I GÄVLEBORG

Mars – maj 2024

regiongavleborg.se/minoritet

Arkiv Gävleborg

arkivgavleborg.se

[Arkivmaterial kopplat till Finland eller finska](#)

Arkiv Gävleborg har:

- arkiv som handlar om humanitära insatser för Finland och finska barn under kriget. I arkiven finns bland annat listor på finska barn som kom till Sverige och familjer som tog emot dem samt en del brev, ibland skrivna på finska. Det finns fler arkiv som är intressanta, bland annat Röda korsets olika arkiv eftersom organisationen var engagerad i mottagandet. Arkiven är fria att forska i men inte utlagda på internet.
- stora arkiv från finska föreningar verksamma i Gävleborgs län (med ibland handlingar på finska):
 - Finska klubben i Gävle, material från 1958 till 2008. Här finns bland annat klubbens medlemstidning på finska, Geflen Suomalainen från 1971 till 2001 .
 - Finska föreningarna Södra Norrlands distrikt. Sträcker sig från 1958 till nutid. Distriktets handlingar innehåller bland annat protokoll och information om lokala avdelningar/föreningar inom distriktet. Även dessa arkiv är fria att forska i men finns inte på internet.
- Sök på "Finland" respektive "finska" i [Arkiv Gävleborgs databaser](#) så kommer listor över arkiven upp.

[Dokument i fokus](#)

Artiklar med dokument och foton om finska krigsbarn och utbyten med Finland under krigsåren. Använd sökordet "finska" så kommer alla artiklarna upp.

Annars finns de här:

[De finska barnens diet](#)

[Finska flyktingar till Ljusdal](#)

[Husmödrarnas finska resa](#)

["Kiiruhda!" eller finska till husbehov](#)

[714 000 kronor till finska barn](#)

[Medlemstidningen arkivXet](#)

I numret "[Gränslöst](#)" finns två artiklar om finska flyktingbarn. En handlar om flyktingbarn som kom till Ljusdal, Järvsö och Färila och en om de som kom till Klockarsvedja gård i Forsa.

I [nummer 2 2016](#) finns en artikel om finska krigsbarnet Jorma Rannikko byggd på brev han skrev till familjen Tegelberg i Söderhamn.

[Intervju med arkivbildare Irja Olsson som tilldelats Finlands främsta förtjänsttecken](#)

Irja Olsson har genom sitt författarskap, journalistik och arbete i olika föreningar brutit tystnaden och gett röst åt krigsbarn. Detta har delvis skett genom kontakter och samtal i Riksförbundet för Finska Krigsbarn och dess lokalförening Gävle-Dala, där finska krigsbarn delat med sig av sina erfarenheter. Hennes arbete för att stärka relationerna mellan Sverige och Finland har uppmärksammats av Finlands regering. Irja Olssons personarkiv bevaras på Arkiv Gävleborg.

[Evenemangskalender om sverigefinsk kultur](#)

[Tapahtumakalenteri](#)

Tietoa suomen kieleen, ruotsinsuomalaisiin ja suomalaiseen kulttuuriin liittyvistä ajankohtaisista tapahtumista Gävlessä.

Hudiksvalls kommun

hudiksvall.se

Bahtale Roma

Bahtale Roma spelar färgsprakande romsk folkmusik fylld av passion och temperament. "Vi vill sprida de positiva sidorna med romsk kultur, motverka fördomar och förebygga utanförskap. Vi är polska romer som, genom vår musik, sång och dans, vill dela med oss av vår kultur till majoritetssamhället."

Bahtale Roma består av Sergiusz Markowski (dragspel och sång) och Emilia Huczko (sång) som uppträder tillsammans med en dansare.

Fredag 12 april, kl. 18.00, [Café Världen](#), Kulturhuset Glada Hudik, Hudiksvall

Hälsinglands museum

halsinglandsmuseum.se

[Judarnas historia i Hälsingland och övriga Sverige \(föreläsning\)](#)

Välkomna på en föreläsning om judarnas historia i Hälsingland och övriga Sverige med Carl Henrik Carlsson.

Carl Henrik Carlsson är docent i historia och har under många år varit anställd på Svenskt biografiskt lexikon, Riksarkivet och Uppsala universitet. Han har, under flera decennier, forskat och skrivit om svensk-judisk historia ur olika aspekter. Hans uppmärksammade översiktsverk "Judarnas historia i Sverige" (Natur & Kultur 2021) nominerades till såväl Augustpriset som Stora fackbokspriset. Han har även skrivit arkivguiden "Källor till judarnas historia i Sverige" (Riksarkivet 2022) och är en av fyra författare till "Sveriges historia för släktforskare" (Natur & Kultur 2022) som framröstades som "Årets bok om svensk historia 2022".

Föreläsningen livestreamades och spelades in 29 november 2023 på Hälsinglands museum, Hudiksvall

Hälsinglands museum

halsinglandsmuseum.se

Kniv-Kalles skatter - Den funna och den försvunna (tillfällig utställning)

En sommardag vid 1900-talets mitt fann en pojke en nedgrävd skatt på sina morföräldrars gård i Äppelbo, Dalarna. En skatt från hans morfars verkstad: halvfärdiga knivar och blänkande plåtar av nysilver. Den skatten försvann, hans mormor bar den till skogs och sedan dess är den borta. Morfar hette Karl Fredrik Johansson, känd som en av de skickligaste knivmakarna under namnet Kniv-Kalle.

Hans knivar är den skatt som blev kvar och visas i utställningen.

Morföräldrarna var resande, den minoritet som förr nedsättande kallades "tattare" och "skojare". Karl Fredrik Johanssons knivar är förfinat konsthandverk, i dag attraktiva samlarobjekt. Men de är också en berättelse om de resandes liv och arbete.

Lördag 23 mars-lördag 24 augusti 2024, [Hälsinglands museum](https://halsinglandsmuseum.se), Hudiksvall

Magi som motstånd och försörjning

En föreläsning om Anna Maria Adamsdotter och Sveriges dolda romska arv

Romska kvinnor har sedan medeltiden förknippats med magiska krafter och spådomskonster. Hur ska vi förstå denna stereotypa bild?

I föreläsningen söker vi svar hos Anna Maria Adamsdotter, en romsk kvinna verksam i Sverige under 1700-talet som figurerade i ett antal rättegångar rörande trolldom, vidskepelse och signeri. Anna Maria bär på en exceptionell berättelse: hon dömdes till döden tre gånger (och överlevde), är upphovsperson till nordens tidigaste romska språkprov – och lämnade ett unikt "magiskt" föremål som har överlevt till vår tid.

Föreläsare är Egil Aspem, professor i religionshistoria vid Stockholms universitet som tillsammans med Sebastian Casinge från Hälsinglands museum skrivit artikeln ["The Trickster and the Witch – On the Romani Origins of "Captain Elin's Idol"](#).

Måndag 27 maj, kl. 13.00, Hälsinglands museum, Hudiksvall

Hälsinglands museum

halsinglandsmuseum.se

[Rosa Taikon - konsten och kampen \(basutställning\)](#)

Rosa Taikon var en av Sveriges mest framstående silversmeder och en samhällsdebattör i frontlinjen för romers rättigheter. Med konsten som plattform kämpade hon outtröttligt mot diskriminering och för alla människors lika värde, tillsammans med sin syster Katarina Taikon.

[Introduktionsfilm inför utställningsbesök \(med undertexter\)](#)

[”Rosa Taikon, konsten och kampen”, UR-föreläsning \(med undertexter\)](#)

I nästan fem decennier verkade silversmideskonstnären och aktivisten Rosa Taikon i Flor utanför Ytterhogdal i Hälsingland. Efter hennes bortgång 2017 donerades ateljén till Hälsinglands museum, en donation som lagt grund för Hälsinglands museums nya basutställning. Här berättar Elin Thomasson, ansvarig för nationella minoriteter, om Rosa Taikons liv och gärning. Inspelat den 11 oktober 2021 på Hälsinglands museum i Hudiksvall.

[Hälsinglands museums arbete med romska bilder](#)

I det äldre bondesamhället fanns många kringresande handelsmän och hantverkare. Bland dessa återfanns romer eller personer som talade det språk som idag kallas för romani chib. Romska grupper har varit en del av det svenska samhället i över femhundra år. Trots detta har romer och resande ständigt utsatts för diskriminering. Under 1900-talet kom den rasbiologiskt motiverade politiken att slå hårt mot romska grupper. Denna del av vår historia är idag bristfälligt dokumenterad och flera museer arbetar aktivt med att åtgärda detta.

För att synliggöra romskt kulturarv har Hälsinglands museum och Romska kulturcentret i Malmö tillsammans tagit initiativ till den digitala bildsamlingen Romska bilder. Bildsamlingen är en räddningsinsats för att samla in, bevara och tillgängliggöra äldre fotografier med koppling till svenskromsk historia. Bildsamlingen skildrar svenska romers situation under den så kallade resandetiden, alltså den tid då svenska romer inte tilläts bli bofasta. Att inte få vara bofast innebar en ständig kamp för mantalsskrivning och skolgång. Bildsamlingen innehåller för närvarande ca 600 bilder där majoriteten finns tillgängliga för allmänheten via digitaltmuseum.se.

[Hälsinglands museums digitala utställning om samiska namn och hantverk](#)

En digital utställning med samiska föremål.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

Kulturting Gävleborg 2024 - Seminariet D "Kultur, historia och tillhörighet"

(i samarbete med Nordanstigs kommun)

Kultur, konst och kulturarv präglas av samhällets mångfald. De är betydelsefulla för människors identitet. Seminariet lyfter fram ideellt engagemang hos hembygdsrörelsen, marginaliserade röster kring Världsarvet Hälsingegårdar, förvaltandet av det skogsfinska muskarvet i lokalsamhället samt hur konstnärliga manifestationer kring hbtqi-personers historia kan gestalta sig i vår samtid.

Samtalsledare: Leif Grundberg, landsantikvarie/länsmuseichef, fil.dr, Läns museet Gävleborg

Panel:

- Anna Björk, lärare och ordförande i Hassela hembygd förenig
- Joel Johansson, fil.dr i idéhistoria, projektledare, Hälsinglands museum
- Conny Karlsson Lundgren, bildkonstnär
- Thomas von Wachenfeldt, fil.dr i musik, docent och riksspelman

Lördag 27 april 2024 kl. 13.00-13.30 och 13.40-14.10, [Bergsjögården](#), Bergsjö

Föransmälän krävs.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

Särskilda uppdrag kopplade till Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk

I början av april 2020, när hela världen precis hade stängt ner på grund av pandemin, lyste Region Gävleborg ut särskilda uppdrag till kulturskapare, kulturproducenter, skribenter och forskare verksamma i Gävleborgs län. Under 2020 och 2021 kom sammanlagt 86 uppdrag att tilldelas.

Uppdragen var del av omställningsarbetet kopplat till restriktionerna för att stimulera en kontinuitet i produktionen inom kulturområdet i länet och samtidigt främja att skildringar skapades i Gävleborg av den anmärkningsvärda tiden.

Kultur Gävleborg har sammanställt presentationer av alla uppdragen i en publikation, "[Urmekanismer](#)", som både blir en återblick på pandemiåren och en slags utbudskatalog över en betydande del av den kulturella kompetensen i länet.

Fyra av de beviljade uppdragen 2021 hade Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk som tema:

- **Christopher Andersson Bång**, musiker med särskilt fokus på världsmusik, arbetade bland annat med judisk musik och dess traditioner

- **Sandra Englund**, konstnär/filmare, engagerad för romers rättigheter, utforskade identitetsskapande processer relaterade till sin egen resande släkt och dess fotografiska material

Sandra Englund upptäckte för några år sedan att hon tillhör resandefolket. Hon har konstnärligt utforskat identitetsskapande processer relaterat till sin egen släkt och dess fotografiska material. Vid den tillfälliga utställningen "Om ett enda liv...?" som ägde rum 23 oktober-21 november 2021 på Länsmuseet Gävleborg presenterade hon resultatet av Kultur Gävleborgs konstnärliga uppdrag.

Se följande videon:

[Sandra Englund presenterar sig själv](#)

[Sandra Englund presenterar resultatet av sitt uppdrag](#)

[Sandra Englund berättar om tekniken hon använt sig av](#)

[Minnesdagen - 100 år i skuggan av rasbiologiska institutet \(2022\)](#)

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

- **Skottes Musikteater** samarbetade med den tornedalska författaren Majvor Mäki Sjöberg för att tolka och tonsätta hennes dikter. "[Tornedalssviten](#)" skapades.

- **Pia Raattamaa Visén**, språkforskare och författare, arbetade med ett romanprojekt om identitetsblivande i gränslanden mellan de tornedalska, samiska och svenska språken och kulturerna i de revor i tillvaron som skapas i minoritetskulturens relation till majoritetssamhället

Pia Mariana Raattamaa Visén har studerat både skönlitteratur och sakprosa rörande det geografiska området och de samiska och tornedalska kulturerna och språken. Bland annat har hon sökt efter myter och mytiska figurer. Hon har vidareutvecklat, bearbetat och byggt upp ett romanprojekt såväl språkligt som gestaltande. En del av den texten ("[Stygn](#)"), nämligen inledningen till romanen, i något bearbetad form, har presenterats för Kultur Gävleborg som sitt bidrag. I texten framträder nu i skönlitterär form historiska händelser som sätter spår i språk och identiteter genom generationer som rör sig mellan och över gränserna för minoriteterna och majoriteten.

Publikation

Utdrag ur publikationen "Urmekanismer" med fokus på [tematiska uppdrag kopplade till Sveriges nationella minoriteter](#) (pdf)

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

[De viktiga första åren - Hur vi alla kan stötta barns flerspråkighet](#)

I föreläsningen "De första viktiga åren" ger professor emerita, Leena Huss en bakgrund till varför en ska och hur en kan arbeta med det minsta barnets modersmål. Denna digitala kompetensutveckling är en del av Kultur Gävleborgs projekt Bokstart Gävleborg.

[Kultur Gävleborgs språkpaket](#)

Kultur Gävleborg har arbetat fram ett gratis språkpaket på varje minoritetsspråk (finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska) till de allra yngsta barnen (0-3 år). Språkpaketet innehåller en bok att läsa tillsammans med barnet, ett informationsblad om hur en kan hjälpa sitt barn att utveckla språket samt läskompisen Bella, som kan göra bokläsningen mer levande.

Språkpaketet är en gåva från Region Gävleborg och finns att hämta på [folkbiblioteken](#).

[Länsstyrelsen Stockholms och Sametingets video om Region Gävleborgs arbete med språkrevitalisering \(2022-06\)](#)

[Reportage på Radio Romano \(2021-12-01\)](#)

[Intervju på P4 Gävleborg \(2020-11-03\)](#)

[Böckerna du inte får missa - 50 böcker att läsa innan du fyller 6 år](#) **Kirjat, joita et halua ohittaa - 50 kirjaa, jotka on luettava ennen kuin täytät 6 vuotta**

Ett häfte på finska med en massa förslag på böcker för barn och föräldrar att läsa tillsammans. Böckerna i detta häfte följer barnets utveckling från cirka 3 års ålder till 6 års ålder. Häftet har kommit till för att uppmäna och sporra till mer läsning.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

Kultur Gävleborgs poddserie om Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk

Kultur Gävleborg har bjudit in gäster som på olika sätt arbetar i länet för att sprida kunskap och kultursatsningar om de nationella minoriteternas kultur och nationella minoritetsspråk.

Kulturting Gävleborg 2019 i Hofors

Lyssna på Lennart Rohdin, expert inom nationella minoriteter, Kristian Borg, journalist och redaktör för "Finnjävlarpodden" samt de fyra moderatorer som ledde seminarier med nationella experter, regionala kulturskapare och kulturaktörer.

Kultur Gävleborgs främjande av de nationella minoritetsspråken för barn

Tinne Wennerholm, verksamhetsutvecklare bibliotek, berättar om Kultur Gävleborgs främjande av de nationella minoritetsspråken för barn.

Christopher Andersson Bång och klezmermusik

Christopher Andersson Bång är frilansande musiker, spelar bland annat kontrabas och gitarr, sjunger, komponerar musik, författar texter och arrangerar konserter med eget skivbolag, med en längtan att få gräva djupare och förkovra sig i klezmermusikens fantastiska myller av melodier, rytmer, klanger och storslagna känslor.

Gävle kommuns arbete med romsk inkludering (2016-2020)

I avsnittet medverkar Abedin Denaj ordförande i Gävles Romska Förening och f.d. samhällsvägledare på Gävle kommun som var utvecklingskommun för romsk inkludering till och med sista juni 2020 (i samarbete med Folkteatern Gävleborg).

Sandra Englunds konstnärliga utforskande av sin dolda resande identitet

Sandra Englund upptäckte för några år sedan att hon tillhör resandefolket. Hon har konstnärligt utforskat identitetsskapande processer relaterat till sin egen släkt och dess fotografiska material. Hon har gestaltat en resandehistoria i berättelsen om en nyfunnen familjebakgrund.

Rosa Taikons samling på Hälsinglands museum

I avsnittet medverkar Elin Magnusson, ansvarig för minoritetsfrågor och romskt kulturarv på Hälsinglands museum. Efter Rosa Taikons bortgång år 2017 donerades hennes ateljé till Hälsinglands museum.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

[Finska krigsbarn - Arkiv Gävleborg, Läns museet Gävleborg och Skottes Musikteaters arbete med temat](#)

Ulla Ejemar, arkivchef på Arkiv Gävleborg, Ann Nilsén f.d. intendent/museipedagog på Läns museet Gävleborg och Kalle Zerpe, skådespelare och konstnärlig ledare för Skottes Musikteater, berättar om sina respektive arbete på temat finska krigsbarn.

["Finska slingan" - Riksteatern Gävleborgs initiativ för att sprida finska teatergästspel](#)

Tillsammans med Riksteatern nationellt, Riksteatern Gävleborg, Gävle, Hofors, Sandviken kommun, som är finska förvaltningsområden, teaterföreningar och finska föreningar i respektive kommun arrangeras två finskspråkiga scenkonstupplevelser per år.

I avsnittet samtalar övriga samverkansparter kring Finska slingan. Medverkande är:

- Agnetå Svens, teaterkonsulent på Riksteatern Gävleborg
- Eeva Östberg, strateg social hållbarhet med inriktning mot nationella minoriteter på Gävle kommun
- Elsa Kontturi, från Finska Klubben i Gävle
- Jonas Elverstig, intendent, Gävle Teaterförening

[Gävle Symfoniorkesters föreställning "Finska hjärtan"](#)

Gävle Symfoniorkesters violinist Tuulikki Nilsson Salo berättar om finsk musik, tango och föreställningen Finska hjärtan som streamades den 23 april 2020.

[Majvor Mäki Sjöberg, tornedalsk författare från Gävleborg](#)

Majvor Mäki Sjöberg berättar om sina rötter, sitt minoritetsspråk (meänkieli) och sitt författarskap (i samarbete med Folkteatern Gävleborg).

[Skottes Musikteaters uppläsning och tonsättning av Majvor Mäki Sjöbergs dikter](#)

Skottes Musikteater har fört samtal med den tornedalska poeten Majvor Mäki Sjöberg om att läsa och tonsätta de dikter hon skriver. "Tornedalssviten" skapades.

[Pia Mariana Raattamaa Visén, författare och språkforskare med tornedalska och samiska rötter](#)

Pia Mariana Raattamaa Visén har studerat både skönlitteratur och sakprosa rörande det geografiska området och de samiska och tornedalska kulturerna och språken. Bland annat har hon sökt efter myter och mytiska figurer. Hon har vidareutvecklat, bearbetat och byggt upp ett romanprojekt såväl språkligt som gestaltande. I ett pågående forskningsprojekt undersöker hon hur Sveriges nationella minoritetsspråk framställs i bild och skrift i svenskläromedel för gymnasiet

[Cineasternas digitala filmutbud kopplat till Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk](#)

Välkommen till Cineasterna, bibliotekens streamingtjänst!

Här kan du strömma sevärd film från hela världen, för länets folkbibliotek och deras låntagare (ett lånekort krävs).

Sök på ett av följande språk "finska", "hebreiska", "jiddisch", "meänkieli", "romska" eller "samiska" så kommer listor över tillgängliga filmer upp.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

Elin Thomasson - romsk historia (i samarbete med Länsstyrelsen Gävleborg)

I över femhundra år har romska grupper funnits i Sverige. Romsk historia är sedan länge en del av svensk kulturhistoria, men källor som berättar om romers historia är få.

Romskt kulturarv finns i begränsad utsträckning representerad på museer i Sverige. Samtidigt är tillgång till historien viktigt för att kunna bevara och utveckla sin kultur. Elin Thomasson, minoritetsansvarig vid Hälsinglands museum, berättade 30 september 2020 om romsk historia i Gävleborg samt om Hälsinglands museums arbete för att bevara densamma.

”Kunskap är makt” (i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan Gävleborg) och lansering av Kultur Gävleborgs språkpaket

Lyssna på Bagir Kwiek som är Sveriges femte läsambassadör, med främsta fokus på minoriteten romer. Uppdraget handlar om att sprida läslust och att verka för att alla ska få samma möjligheter att hitta till litteraturen. Att verka läsfrämjande och att genomföra läsfrämjande insatser tillsammans med minoriteten romer.

Läsambassadören säger själv att han vill uppmuntra andra att aldrig ge upp, aldrig sluta tro på att man kan göra det omöjliga möjligt. Han vill även vara en brobyggare mellan romerna och majoritetssamhället.

Föreläsningen [livestreamades](#) och spelades in 3 oktober 2020. Ett eftersamtal med Abedin Denaj, ordförande i [Gävles Romska Förening](#), kompletterade föreläsningen.

Vid detta tillfälle lanserade Kultur Gävleborg sina språkpaket på varje minoritetsspråk till de yngsta barnen. Mer information på www.regiongavleborg.se/sprakpaket.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

[Kultur Gävleborgs poddserie om Falnande språk - ur Finnskogen](#) [Ett nomadiskt och tematiskt interregionalt residensprojekt](#)

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 1, introduktion till projektet](#)

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 2, residensresan](#)

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 3, konstnärsintervjuer](#)

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 4, historisk och tematisk bakgrund](#)

[Malin Lin Nordström, Jag går i cirklar för att komma fram till dig, 2022](#)

 **Kultur
Gävleborgspodden**

[Finnskogarnas magi, besvärjelser och runosånger - Anna Fält](#) [\(i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan Gävleborg\)](#)

"Jag har aldrig hört något liknande förut" - ett uttalande man ofta hör om Anna Fält. Det är ovanligt att höra människorösten bara sjungandes. Folksångstraditionen erbjuder många uttryckssätt för det mångsidiga instrument som rösten är. Inga andra instrument är nödvändiga.

Anna Fält framför sånger ur de skandinaviska och finsk-ugriska traditionerna samt eget material i form av tonsättningar av urgamla besvärjelser, vallssånger, jojk, vaggvisor, berättelser från Finnskogarna och de nordiska landskapen.

Anna Fält (f. -84) är född, uppvuxen och utbildad i Finland och har bott och arbetat i Sverige sedan 2012. Hon är examinerad inom pop/jazz musik, folksångs-pedagogik samt har en master i nordisk folkmusik från Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Som soloartist jobbar Anna mest inom Sverige och Finland men också i övriga Europa. Hon ger kurser och workshops, komponerar musik för olika föreställningar, tar uppdrag som programledare för Sveriges Radio samt forskar inom folkmusik.

Konserten [livestreamades](#) och spelades in 10 oktober 2020 på Musikhuset, Gävle.

[Julia Qvarnströms kortfilm "Sarri ja Sanna"](#)

Sarri och Sanna har varit bästa vänner ända sedan de var barn. I detta kärleksfulla porträtt följer vi dem när de bakar joulutorttu (finska julstjärnor) och minns sin uppväxt i Ockelbo, och känslan att vara varken svensk eller finsk, men ändå både och. Skrattet möter allvaret i denna kortdokumentär i regi av Julia Qvarnström.

Kortfilmen är en del i Svenska Filminstitutets projekt "Glöd", tio kortfilmer där Sveriges urfolk och nationella minoriteter berättar sina historier. Kortfilmen fick under 2020 stöd av Kultur Gävleborg genom filmstödet "Toppstöd för professionell kort och dokumentärfilm" (04:53, 2020).

[Mona Mörtlund - "I staden viskade vi de gamla orden"](#) (i samarbete med Länsstyrelsen Gävleborg)

Poeten och författaren Mona Mörtlund berättade 30 september 2020 om den tornedalska minoriteten och språket meänkieli, om konsekvenserna av försvenskningpolitiken och hennes egen resa i sökandet av en språklig och kulturell identitet.

Länsmuseet Gävleborg

lansmuseetgavleborg.se

Skogsfinnar

Under 1600-talet kom många finska migranter till den svenska utmarken. Länsmuseet Gävleborg arbetar bland annat med projektet Skogsfinnar i Hassela och kan med hjälp av arkeologi berätta om de skogsfinska lämningarna.

[En husgrund vid Östra Kölsjön i Hassela finnmark - Arkeologisk undersökning](#) (rapport 2020, pdf)

[Skogsfinnar I Hassela](#) (föreläsning)

[Ett skogsfinskt boställe i Alfta](#) (föreläsning)

[Lämningar efter finska bosättningar i Stugubacken i Åmotskogarna](#) (kort video)

Länsmuseet Gävleborg

lansmuseetgavleborg.se

[Ohtsedidh - Samiska kulturyttringar i Mellansverige](#)

”Ohtsedidh” är ett projekt som vill synliggöra och sprida kunskap om ett samiskt kulturarv utanför dagens renskötselområde. En samisk befolkning har sedan lång tid funnits i Mellansverige. Trots att källorna är många vet vi väldigt lite om den samiska kulturhistorien i regionen.

Projektet är ett samarbete mellan de tre länmuseerna i Dalarna, Gävleborg och Västmanland samt Gaaltije sydsamiskt kulturcentrum.

[Arkeologisk undersökning av sockenlappbostället utanför Järvsö](#)

Länsmuseet Gävleborg, Gaaltije sydsamiskt kulturcentrum och Stene byaförening har gjort en arkeologisk undersökning av ett sockenlappboställe utanför Järvsö i Hälsingland finansierat av Länsstyrelsen Gävleborg (film, 2017).

[Sockenlappbostället i Järvsö \(föreläsning\)](#)

Maria Björck, chef för kulturmiljö och arkeologi på Länsmuseet Gävleborg, berättar om statens försök att fördriva samerna till Lappland och fjällområdena. Detta protesterade samerna emot, men även bönderna som hade olika utbyten med samerna. Maria Björck berättar om en arkeologisk undersökning av ett så kallat sockenlappboställe och visar på fynd från platsen.

Arkeologisk undersöknings rapporter

[Spår efter samer men även förhistorisk kolning](#)
(rapport 2022, pdf)

[Lappens: ett så kallat sockenlappboställe från 1800-talet](#)
- Arkeologisk undersökning (rapport 2021, pdf)

[Lappatäkten - ett sockenlappboställe i Järvsö](#)
- Arkeologisk undersökning (rapport 2020, pdf)

[Samiska kulturmiljöer i Gävleborgs län](#) (rapport 2017, pdf)

Riksteatern Gävleborg

riksteatern.se/gavleborg

Nomad

”Nomad” är ett musikaliskt och poetiskt scenkonstverk som nyfiket och generöst interagerar med sin publik genom existentiella frågeställningar. Föreställningen är baserad på intervjuer som dramatikern Lucia Cajchanova har gjort med artisterna Sofia Jannoks och Salamanca Taikon Gonzalez. Det blir ett fängslande möte mellan Sofias samiska och Salamancas romska rötter. Deras personliga erfarenheter och de fördomar de båda möter i vardagen flätas samman med reflektioner över hur vi människor bor och lever.

Följ med Sofia och Salamanca på en unik och musikalisk resa med samiskt och romskt perspektiv där det bofasta aldrig varit en norm. Kom med till Hisingen och till Sápmi, till Norge, Italien, Spanien, Frankrike, ja hela vägen till Palestinas kust på Jesu tid. Res genom städer och byar, till campingplatser och fjäll och nu till en spelplats nära dig. På scenen har de sällskap av musikern Robert Svärd, välrenommerad flamencogitarrist med världsrykte.

Utifrån sett har nomadlivet både skimrat av lockande frihet och skuggats av historiska grymheter som uteslutning och fördrivning. Här delas de olika erfarenheterna av två uppmärksammade artister från två nationella minoriteter präglade av nomadlivets villkor. Ett starkt musikaliskt arv, oförglömliga mormödrar, trogna hundar och vägar som fortsätter framåt har de också gemensamt. Deras berättelser sammanflätas och skapar i samspel med musik, sång och dans en pulshöjande och berörande föreställning.

Efter intervjuer med artisterna Salamanca Taikon Gonzalez och Sofia Jannok. Av dramatikern Lucia Cajchanova och i regi av Anna Ulén.

Föreställningslängd: 90 min

Tisdag 26 mars kl. 19.00, [Kulturhuset Glada Hudik, Stora salen](#), Hudiksvall
Onsdag 27 mars kl. 19.00, [Söderhamns teater](#), Söderhamn

Riksteatern Gävleborg

riksteatern.se/gavleborg

Min svanesång - Joutsenlauluni

En tragikomisk kärleksförklaring till skådespelarkonsten.

Stambyte är på gång. De boende har meddelats och folk har flyttat ut. Men en dörr förblir stängd. Bakom den finns Ainailona Silver, en skådespelerska som har gått i pension. Och hon är mitt i ett projekt som inte bör distraheras av petitesser som renoveringar.

En skådespelares arbete på teatern är som ett andetag – ingenting blir kvar när strålkastarna släckts. Men Ainailona är kvar. Nu filmar hon sitt livs roller. De hon har spelat och de hon aldrig fick spela - Ilona från "Kvinnorna på Niskavuori", den unga Julia Capulet från "Verona", Masha från "Tre systrar", "Cleopatra" och många fler.

I föreställningen följer vi Ainailonas livscykel som skådespelare, hennes upp- och nedgångar, stunder av lycka och återvändsgränder. Samtidigt som bostadsrättsföreningens ordförande Rasks förtvivlan fördjupas - och medlen för att få Ainailonas att lämna lägenheten hårdnar.

Pjäsen är inspirerad av den verkliga historien om Valentina Karavajeva, en av Rysslands mest kända skådespelare. När hon dog hade hon bara en säng, ett bord, en stol, en filmkamera och videoband där hon genom åren spelat in Ninas monolog ur "Måsen" - om och om igen.

"Joutsenlauluni/Min svanesång" är en kärleksförklaring till skådespelarkonsten där Aliisa Pulkkinen spelar totalt 18 roller, alla lika intensivt och passionerat.

Pjäsen är skriven av Lauri Sipari och Liisa Urpelainen. För regin står Jotaarkka Pennanen.

I samarbete med Tampereen Teatteri och Finlandsinstitutet.

Föreställningen spelas på finska och textas på svenska och finska

Torsdag 25 april kl. 19.00, [Gävle Teater](#), Gävle

Taloyhtiön puheenjohtajalla on ongelma: putkiremontti on tulossa, asiat on sovittu, asukkaat tavoitettu, mutta yksi ovi pysyy kiinni. Sen takana asuu Ainailona Hopea, kypsään ikään ehtinyt näyttelijätär. Hänellä on Projekti, jota remonttien kaltaiset joutavuudet eivät saa häiritä. Tilinpäätös, kuolinsiivous, muistojen roinat pois nurkista.

Näyttelijän työ teatterissa on hetken henkäys, siitä ei jää mitään jäljelle. Paitsi että Ainailonasta jää. Hän tallentaa videolle elämänsä rooleja - niitä joita on näytellyt, niitä joita ei koskaan saanut näytellä. Tätä et tiennytkään Niskavuoren naisten Ilonasta, veronalaisesta varhaisineini Julia Capuletista, Kolmen sisaren Mashasta, ex-kuningatar Kleopatrasta ja monista muista. Kunhan muistat, että näyttelijä ja rooli ovat eri asioita - vai ovatko?

Esityksessä kuljetaan Ainailonan kera näyttelijän elämänkaarta, sen nousuja ja laskuja, onnen hetkiä ja umpikujia. Samalla kun puheenjohtaja Raskin epätoivo syvenee ja keinot kovenevat.

Kultur Gävleborg har spelat in ett specifikt [poddavsnitt](#) där Riksteatern Gävleborg medverkar tillsammans med andra i "Finska slingan".

 Kultur
Gävleborgspodden

[”Tornedalssviten”, Skottes Musikteaters tolkning och tonsättning av Majvor Mäki Sjöbergs poesi](#)

Majvor Mäki Sjöberg kommer från Tornedalen och i hennes poesi speglas minnen och erfarenheter därifrån. I Tornedalssviten har Ove Andersson och Mats Jadin komponerat musik till några av Majvors dikter. Stina Zacco Andersson läser.

Det är resultatet av ett av de konstnärliga uppdrag kopplade till Sveriges nationella minoriteters kultur och språk som Region Gävleborg lyste ut våren 2021.

Publicering: februari 2022.

[Skottes Musikteaters delredovisning i en video om tolkning och tonsättning av Majvor Mäki Sjöbergs poesi](#)

Publicering: oktober 2021.

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

[Arkivhandlingar rörande Helga Fick, en av de första kvinnliga läkarna i Gävle, som 1919 var drivande i att få "Den svenska folktypsutställningen" till Gävle](#)

Fotografiet är taget 1910, förmodligen i samband med att Helga Fick kom till Gävle som ordinarie underläkare. Helga sitter som nummer tre från höger. Foto: Carl Larsson, Gävle

Början av en artikel om folktypsutställningen i Gefle dagblad 3 maj 1919. Foto: [Arkiv Gävleborg](#)

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

Finska krigsbarn

Gävle sjukhusområde som det såg ut då Finlandsavdelningen inrättades här på 1940-talet. Hit kom de finska krigsbarnen för att tvättas, undersökas och, i den mån de behövde vård, inskrivas på en vårdavdelning innan de vidareplacerades ut i fosterfamiljer (bildkälla: Reimers Gefle. Fotografiet ingår i arkivet efter Gävle sjukhusmuseum som förvaras i Regionarkivet)

Utlänningslägret i Sunnerstaholm

Ljusbadet på Moheds sanatorium där de intagna vid Sunnerstaholm genomgick behandling. Bilden finns i Regionarkivet.

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

Känner du till något mer om bilderna?

Skriv gärna till Regionarkivet och berätta mer.

regionarkivet@regiongavleborg.se

Region Gävleborg
Regionarkivet
801 88 Gävle

Kvartalets viktiga datum

Mars

➤ 16 - Kvänfolkets dag

April

➤ 8 - [Romernas internationella dag](#)

➤ 22-30 - Pesach (פסח, till minnet av judarnas uttåg ur Egypten och befrielse från slaveriet)

Maj

Efter samråd med berörda minoriteter uppmärksammar Region Gävleborg dessa dagar i [sociala medier](#).

Information om Sveriges nationella
minoriteters rättigheter, kultur och
nationella minoritetsspråk

regiongavleborg.se/minoritet

